

GEZOND EN ACTIEF LEVEN IN DIEMEN

Integraal plan van aanpak

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Inhoudelijk kader.....	4
2.1 Beleidskader	4
2.2 Doelstelling en subdoelen.....	5
2.3 Leidende principes.....	6
3. Gezondheidsverschillen: cijfers en trends in Diemen	7
3.1 Gezondheidsverschillen	7
3.2 Overige trends	8
4. Voorgestelde opgaven	10
4.1 Opgave 1: Het integraal werken verder implementeren en vereenvoudigen	10
4.2 Opgave 2: De leidende principes van het GALA-akkoord implementeren in lopende en nieuwe programma's en projecten in het sociaal domein	11
4.3 Opgave 3: De uitwerking van een aantal inhoudelijke thema's die extra aandacht behoeven	11
5. Voortgang	14
6. Synergie en samenhang	16
7. Overzicht bijlagen	18

1. Inleiding

"Met het Gezond en Actief Leven Akkoord bouwen we aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Hiervoor maken we afspraken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid als rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars. We doorbreken de schotten en werken domeinoverstijgend vanuit samenhang om zo bij te dragen aan de beweging naar 'de voorkant' waarin een gezonde samenleving centraal staat. En dat is nodig. De urgentie is groot."

(Gezond en Actief Leven Akkoord, p.5)

Dit is het plan van aanpak voor de uitwerking van het GALA-akkoord voor de gemeente Diemen. Diemen is een kleine gemeente onder de rook van Amsterdam. Dat maakt ons bijzonder. Diemen kenmerkt zich door de combinatie van grootstedse problemen en voorzieningen met de korte lijnen en gemeenschapszin van een dorp. We werken regionaal samen waar dat een meerwaarde heeft, maar doen dingen op onze eigen manier.

Ter voorbereiding op dit plan van aanpak is een data-analyse gemaakt en zijn gesprekken gevoerd met beleidsadviseurs en sociale partners. Er is input verzameld door middel van een netwerkbijeenkomst met het sport- en beweegnetwerk; een expertmeeting met professionals en sleutelfiguren uit het sociaal domein en een gesprek met de raadscommissie sociaal. Ook regionaal is kennis opgehaald en een basis gelegd voor verdere samenwerking rondom de ontwikkeling en uitvoering van onderdelen van dit plan van aanpak. Dit plan is, kortom, breed gedragen. In oktober wordt de Diemense nota sociaal domein opnieuw vastgesteld tot en met 2026. Dit plan van aanpak GALA, het herijkte sportakkoord en de pilot verbindingsfunctionarissen, die onderdeel is van dit plan, worden als uitvoeringsplannen aan de nota toegevoegd.

En daarmee begint het pas. Dit plan vormt een eerste stap op weg naar een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde Diemenaren die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis. Waarin de fysieke en mentale gezondheid vanaf het prille begin, de eerste 1000 dagen, wordt bevorderd en behouden en waar speciale aandacht uitgaat naar mensen in kwetsbare situatie. Dit plan bevat hoofdlijnen, de uitwerking daarvan moet de komende tijd vorm krijgen. Dat doen we op integrale wijze, met beleidsadviseurs, verbindingsfunctionarissen, professionals en sleutelfiguren, ervaringsdeskundigen, bewoners en regionale samenwerkingspartners. Gezondheid is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Samen kunnen we ervoor zorgen dat gezond leven de norm wordt.

Marian Everhardt
Wethouder Zorg en Welzijn

2. Inhoudelijk kader

2.1 Beleidskader

De uitvoering van dit plan van aanpak GALA is geborgd in vastgesteld Diemens beleid. Het plan van aanpak bevat dus géén nieuw beleid. Het beleidskader bestaat uit:

- De integrale beleidsnota 'Samen Diemen. Beleidsplan Sociaal domein 2020 – 2023'. In de nota staan de ambities en doelen opgenomen voor de onderwerpen kansrijke start voor de jeugd, gezondheid, sociale, maatschappelijke en economische participatie en een veilige leefomgeving voor iedereen. Daarnaast bevat de nota uitgangspunten voor de werkwijze van de gemeente. Deze doelen, uitgangspunten en de bijbehorende uitvoeringsplannen worden in oktober 2023 opnieuw bestuurlijk vastgesteld, in combinatie met het voorliggende plan van aanpak GALA. Hiermee wordt de looptijd van de integrale beleidsnota sociaal domein verlengd naar 2026 en wordt het plan van aanpak GALA als uitvoeringsplan aan de nota toegevoegd. De uitvoering van het GALA is hiermee geborgd.
- In 2024 wordt een nieuwe sportnota opgesteld: Sportnota 'Sportieve Kracht van Diemen'
- Overkoepelend aan de integrale beleidsnota sociaal domein en de sportnota is het coalitieakkoord 2022-2026 'Diemen met elkaar en voor elkaar' relevant.

Daarnaast bouwt het plan van aanpak GALA voort op het lokale preventieakkoord en het lokale sportakkoord. Beiden zijn tijdens de vorige coalitieperiode in nauwe samenwerking met Diemense sociale partners en bewoners vastgesteld en uitgevoerd en krijgen een vervolg met het plan van aanpak GALA.

- Het lokaal preventieakkoord van de gemeente Diemen is vastgesteld in 2021 en bevat de Diemense uitwerking van het Nationale Preventieakkoord. In samenspraak met lokale partners en instellingen als Pharos, Stichting Welzijn Diemen, MaDi Diemen, Home-Start, Humanitas, Binnenste Uiten, Jongerenraad Diemen en Wmo-raad Diemen zijn ambities vastgesteld op de onderwerpen roken, overgewicht en alcohol. De afgelopen jaren is in samenwerking met de lokale partners uitvoering gegeven aan deze plannen. Belangrijk onderdeel daarvan is de aanstelling van een gezondheidsmakelaar, die functioneert als verbinder, aanjager en coördinator van het preventieakkoord en tot taak heeft de verbinding tussen (kwetsbare) bewoners, zorgaanbod en sociale basis te verbeteren. Vanwege COVID is dit pas medio 2022 opgepakt, maar inmiddels ligt er een basis waarop de komende jaren wordt voortgebouwd. Het preventieakkoord loopt formeel nog door tot eind 2023; daarna gaat het over in dit plan van aanpak GALA.
- Het Diemense sportakkoord, en de herijking daarvan die onlangs heeft plaatsgevonden, vormen belangrijke bouwstenen voor de sportnota, die in 2024 wordt opgesteld. Bij het eerdere sportakkoord waren al de Sportraad en een groeiend netwerk van sportverenigingen, welzijns-, zorg- en onderwijsinstellingen betrokken; voor het herijkte akkoord zijn daar ook de commerciële aanbieders bij gekomen. Er is een vitaal Diemens sportnetwerk ontstaan, dat actief onderhouden wordt door de kwartiermaker sportakkoord en de buurtsportcoaches en dat klaar is om de komende jaren uitvoering te geven aan de aangescherpte ambities van het herijkte sportakkoord en de

sportnota. Het herijkte sportakkoord is onderdeel van de SPUK GALA en de ambities zijn opgenomen in dit plan van aanpak, dat de onderdelen sport, bewegen en cultuur en gezondheid en sociale basis samenvoegt.

2.2 Doelstelling en subdoelen

De doelstellingen van het GALA-akkoord hebben een sterke overlap met de doelen uit de Diemense beleidsnota sociaal domein¹. Beide stukken zijn geschreven vanuit een integraal perspectief en zijn vergelijkbaar in reikwijdte en ambitieniveau. In de Diemense beleidsnota wordt het zwaartepunt gelegd op het verbeteren van de leefomstandigheden van diegenen die dat het hardst nodig hebben. Dit sluit aan bij de doelstelling uit het GALA om de focus te leggen op de groepen met de grootste gezondheidsachterstanden. Het verschil tussen GALA en de Diemense beleidsnota zit eigenlijk alleen in de insteek: bij GALA vormt gezondheidspreventie de lens, waardoor het sociaal domein bekeken wordt. Vanuit die blik worden bepaalde thema's uitgelicht, terwijl andere eerder als context aanwezig zijn. Voor dit plan van aanpak nemen we de doelstelling en de subdoelen van het GALA-akkoord over.

De nieuwe sportnota 'Sportieve kracht van Diemen' wordt in 2024 opgesteld. Hierin wordt de koppeling gelegd met de nota sociaal domein en uiteraard worden ook het herijkte sportakkoord en het plan van aanpak GALA meegenomen.

¹ De doelen uit de nota sociaal domein zijn:

1. Kinderen kunnen gezond en veilig opgroeien en hebben gelijke kansen om zich te ontwikkelen.
2. Mensen zijn gezond en kunnen voor zichzelf en hun gezin zorgen.
3. Mensen kunnen actief meedoen aan het sociale en maatschappelijke leven en kunnen waar mogelijk blijvend aan het werk gaan.
4. Mensen hebben een inkomen waarmee ze schuldenvrij kunnen rondkomen.
5. Mensen hebben een geschikte en schone woonruimte, waarin ze zelfstandig en veilig kunnen wonen.

Deze doelen zijn per hoofdstuk uitgewerkt in subdoelstellingen, die opgenomen zijn in uitvoeringsplannen. Voor gezondheid zijn de subdoelstellingen de volgende:

1. We vatten gezondheid breed en positief op, door te kijken naar de mogelijkheden die mensen hebben om met ziekten, beperkingen en tegenslagen om te gaan. We beschouwen gezondheid niet meer alleen als een doel op zich, maar ook als een middel om andere doelen te kunnen bereiken, zoals mee kunnen doen in de samenleving, kwaliteit van leven, zelfredzaamheid en het hebben van waardevolle sociale contacten.
2. We stimuleren mensen om gezond te eten en voldoende te bewegen en zetten in op alcoholpreventie, het tegengaan van middelenmisbruik en het geven van voorlichting. Want als je je goed voelt en lekker in je vel zit, is het makkelijker om activiteiten die moeite kosten, zoals bijvoorbeeld werk, vol te houden. Hier ligt een belangrijke sleutel tot effectieve re-integratie en duurzame uitstroom uit werkloosheid.
3. Ook psychosociale gezondheidsklachten willen we vroeg signaleren en behandelen. Denk hierbij aan eenzaamheid, depressie, angstklachten en stress.
4. Naast een brede inzet van algemene (preventieve) activiteiten om de gezondheid van alle Diemenaren te bevorderen, zetten we middelen op maat in voor doelgroepen die relatief ongezonder leven, overgewicht hebben en/of stressklachten.

Voor de subdoelstellingen voor de overige hoofdstukken, zie de nota:

https://controleprotocolennormenkader2022.financieelstukken.diemen.nl/xmlpages/tan/files?p_file_id=349

2.3 Leidende principes

Het verkleinen van gezondheidsverschillen en nastreven van positieve gezondheid komt tot uitdrukking in de doelen, maar misschien nog wel meer in de werkwijze. In de beleidsnota sociaal domein worden naast doelstellingen ook uitgangspunten voor de werkwijze van de gemeente genoemd. Diemen stelt de bewoner centraal, werkt preventief, staat voor toegankelijkheid van hulp en ondersteuning, samenspel tussen formele en informele zorg en kijken wat in een specifieke situatie nodig is. Voor de uitvoering van het GALA-akkoord in Diemen hebben we, met die uitgangspunten in het hoofd, een set van leidende principes geformuleerd. Daarvoor is gebruik gemaakt van de door Pharos geformuleerde negen strategische principes voor een succesvolle aanpak van gezondheidsverschillen. We hebben deze naast de uitgangspunten in de nota sociaal domein, de uitgangspunten uit het coalitieakkoord en de Diemense kernwaarden gelegd, en komen dan tot de volgende leidende principes:

	Leidend principe	Dit gaat over:
1.	<i>We durven scherpe beleidskeuzes te maken en ongelijk te investeren voor gelijke kansen op een goede gezondheid.</i> Waar je wieg staat en wat het inkomen van je ouders is, mag niet bepalend zijn voor de kansen die je in het leven krijgt. Wij werken aan een inclusief Diemen waar iedereen dezelfde kans heeft op een goede gezondheid, zowel mentaal als fysiek. Dat betekent dat we extra investeren in de wijken of voor de doelgroepen met grotere gezondheidsachterstanden.	<i>Bereik</i>
2.	<i>We houden in onze dienstverlening rekening met verschillen in gezondheidsvaardigheden en diversiteit, en kijken naar iemands specifieke situatie.</i> Voor Diemen gaan we altijd voor de beste oplossing, ook als dat niet de meest voor de hand liggende is en als de regels daarvoor moeten worden opgerekt. We differentiëren in onze aanpakken om zo veel mogelijk te kunnen aansluiten bij de leefwereld van de mensen om wie het gaat.	<i>Toegang, inrichting en uitvoering van het aanbod</i>
3.	<i>We werken integraal en zoeken actief de verbinding op, zowel intern tussen beleidsterreinen als tussen gemeente en sociale basis.</i> We werken vanuit een beleidsdomeinoverstijgende aanpak om ook de dieperliggende oorzaken van ongezondheid (bijv. de impact van chronische stress door bestaansonzekerheid of stressvolle life events) te kunnen verbeteren. Daarbij werken we samen met de sociale basis.	<i>Netwerkvorming en samenwerking</i>

Door bij de uitvoering van het GALA-akkoord, zowel voor het onderdeel Sport, bewegen en cultuur als Gezondheid en sociale basis, steeds deze leidende principes voor ogen te houden, dragen alle activiteiten bij aan het verkleinen van gezondheidsverschillen en het overkoepelende doel van het GALA-akkoord.

3. Gezondheidsverschillen: cijfers en trends in Diemen

Om zicht te krijgen op gezondheidsverschillen en om de inhoudelijke opgaven voor Diemen in beeld te krijgen is een analyse gemaakt van cijfers en trends die naar voren komen uit de monitoring en het Regiobeeld². Daarnaast is kwalitatieve input opgehaald door middel van gesprekken met de beleidsadviseurs sociaal domein en diverse sociale partners. Tenslotte zijn in de aanloop naar dit plan van aanpak een netwerkbijeenkomst (10 mei 2023) en een expertmeeting (29 juni 2023) georganiseerd. Er is kortom met een groot aantal betrokkenen en vanuit verschillende perspectieven ingezoomd op gezondheidsverschillen in Diemen, waarbij ook is gekeken naar verschillen in de deelname aan sport en bewegen.

3.1 Gezondheidsverschillen

In het GALA-akkoord wordt de buurtaanpak gezien als een effectieve manier om te werken aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Door extra te investeren in de gebieden met de grootste gezondheidsachterstanden (wat vaak samenhangt met een lage SEP) worden de bewoners bereikt die dat het hardst nodig hebben, en wordt de grootste impact gemaakt. Het is dus van belang om te weten in welke gebieden in Diemen de gezondheidsachterstanden het grootst zijn.

De data van de verschillende gezondheids- en sportmonitoren en het Regiobeeld lenen zich minder goed voor het in beeld brengen van gezondheidsverschillen of verschillen in deelname aan sport en bewegen in specifieke buurten of doelgroepen. Er zijn op thema wel verschillen tussen de buurten (Diemen-Noord, Diemen-Zuid en Diemen-Centrum), maar die vertonen geen sterke samenhang. Dit komt doordat de gehanteerde buurtindeling te grofmazig is, wat samenhangt met de schaalgrootte van Diemen. De gezondheidsverschillen komen pas in beeld als je inzoomt op de gebieden binnen de buurten (dus bijvoorbeeld binnen Diemen-Centrum de Rode Kruislaan). Vanuit de monitoring is dit echter niet mogelijk. Bij beleidsadviseurs, professionals en sleutelfiguren is deze kennis wél aanwezig.

Tijdens de gesprekken, bij de netwerkbijeenkomst en de expertmeeting ter voorbereiding op dit plan van aanpak is steeds de vraag gesteld of de gemeente investeert in de juiste doelgroepen en wijken, of het aanbod aansluit bij de behoeften van de doelgroep en of er witte vlekken zijn. Uit deze gesprekken komt een eenduidig beeld naar voren:

- Wat de buurtaanpak betreft investeren we al in de juiste buurten. De Rode Kruislaan en de Beukenhorst zijn de gebieden waar dit het hardst nodig is en men is het er unaniem over eens dat de inzet daar moet worden gecontinueerd.
- Een gebied dat in de gesprekken ook regelmatig naar voren komt is de nieuw ontwikkelde buurt Holland Park. Deze buurt ligt wat verder van het centrum, er zijn weinig sociale voorzieningen en er

² Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2020; Gezondheid en welbevinden van 65+ in Diemen 2020; Factsheet jongvolwassenen en de coronaperiode, regio Amstelland 2022 en Regiobeeld Amsterdam-Amstelland 2023.

is (nog) weinig verbinding onder de zeer divers samengestelde bewoners. Er zijn signalen van (met name) eenzaamheid en mentale problematiek. De gemeente bereidt momenteel een programma Samenlevingsopbouw in Holland Park voor; het verkleinen van gezondheidsverschillen wordt daarin meegenomen.

- Wat doelgroepen betreft is er niet een doelgroep die er overall uitspringt en extra aandacht behoeft. Een punt dat wel vaak gemaakt wordt is dat het in Diemen moeilijk is om de groep 12-plussers goed te bereiken, omdat er geen VO-scholen zijn in de gemeente. Zodra kinderen naar de middelbare school gaan zwermen ze uit. Ze zijn dan niet meer te bereiken via het onderwijs en zoeken ook hun vrijetijdsbesteding niet meer per se in Diemen. Verder komen voor specifieke onderwerpen soms wel doelgroepen in beeld die niet goed bereikt worden of voor wie er te weinig aanbod is. Vaak is dit wel in beeld bij de professionals, maar ontbreekt het aan middelen of wendbaarheid om dit snel op te lossen.

3.2 Overige trends

Om de inhoudelijke opgaven te kunnen vaststellen is in de data-analyse ook gekeken naar actuele trends en ontwikkelingen. Uit de recent gepubliceerde monitor Jongvolwassenen en Corona (2022) komt overweldigend naar voren dat de mentale gezondheid van jongeren kwetsbaar is. Bijna zeven op de tien jongeren uit Diemen (69%) rapporteren psychische klachten. Dat is vaker dan gemiddeld in de regio Amstelland (58%) en Nederland (53%). De sterke toename is niet uniek voor Diemen: overal in Nederland melden jongeren een enorme toename van stress, eenzaamheid en suïcide gedachten. De cijfers voor de volwassenen zijn wat minder recent en dateren van 2020. Hierin vallen de volgende punten op:

- De mentale gezondheid van volwassen Diemenaren verdient ook aandacht. Eenzaamheid komt in Diemen (en de regio Amstelland) vaker voor dan in de regio. Vooral mensen met een migratie-achtergrond voelen zich eenzaam. Ook ervaren Diemenaren meer stress dan anderen in de regio en in Nederland.
- Wat betreft overgewicht en obesitas wijkt Diemen niet af van de rest van de regio, en zijn de cijfers zelfs wat gunstiger dan het Nederlands gemiddelde. Toch hebben nog steeds vier op de tien Diemenaren overgewicht, waarvan een op de tien obesitas. Mensen met een laag inkomen en laag opleidingsniveau hebben een hoger risico op overgewicht. Qua beweging en sport wijken Diemenaren ook niet echt af van het Nederlands gemiddelde (53% haalt de beweegnorm).

Voor sport:

- Landelijk onderzoek wijst uit dat het opleidingsniveau doorslaggevend is voor iemands sportdeelname. Van volwassenen met een hoge opleiding beoefent 68 procent wekelijks een sport. Van de mensen met een lage opleiding is dat maar 32 procent.
- We zien dat beleid gericht op het toegankelijk maken van sport voor mensen met een lage SEP (jeugdsportfonds, stadspas) zorgt voor een grotere regeldruk voor sportverenigingen.

- De toenemende regeldruk vraagt veel van verenigingen. Tegelijkertijd is er ook een tekort aan vrijwilligers. Dit betekent dat er meer werk bij minder vrijwilligers komt te liggen.

4. Voorgestelde opgaven

We zien voor de uitvoering van het GALA-akkoord in Diemen in de periode 2024 - 2026 drie grote opgaven:

1. Het integraal werken verder implementeren en vereenvoudigen;
2. De leidende principes van het GALA-akkoord integreren in de lopende en nieuwe programma's en projecten binnen het sociaal domein;
3. De uitwerking van een aantal inhoudelijke thema's die extra aandacht behoeven.

4.1 Opgave 1: Het integraal werken verder implementeren en vereenvoudigen

De nota sociaal domein en het GALA akkoord vragen beiden om een integrale werkwijze. De komende jaren wil Diemen deze werkwijze in haar beleidsontwikkeling – en realisatie inbouwen, uitbreiden, toepassen en volhouden. Met de integrale nota ligt er een basis voor het integraal werken, maar uit de tussentijdse evaluatie van de nota komt naar voren dat het er nu vooral om gaat dit proces beter in te richten. Beleidsadviseurs en professionals hebben met name behoefte aan een heldere infrastructuur waarin verbindingen gelegd zijn en samenwerking gefaciliteerd wordt. Dit gaat Diemen realiseren op twee manieren, namelijk door de inzet van verbidingsfunctionarissen, en door het integraal werken onderdeel te maken van de (doorlopende) borging van de beleidsnota.

Integraal werken door de inzet van verbidingsfunctionarissen

Met de inzet van 'verbidingsfunctionarissen' die binnen het sociaal domein een schakel vormen tussen bewoners/organisaties en beleidsmakers wordt het makkelijker om oog te hebben voor wat er speelt en wat nodig is en uiteindelijk ook keuzes te kunnen maken wat betreft de inzet van mensen en middelen (ongelijk investeren; de juiste dingen doen waar ze het meest nodig zijn). De verbidingsfunctionarissen zijn als het ware de vooruitgeschoven posten van de gemeente: ze halen op wat er speelt en wat nodig is, maar hebben ook zicht op de realisatie en de effecten van beleid en hoe dat in een specifieke situatie beter gericht kan worden. Deze verbinding tussen beleid en uitvoering en de verknoping met de sociale basis is een van de centrale aspecten van de nota sociaal domein en ook van het GALA-akkoord. Daarnaast hebben de verbidingsfunctionarissen ook een rol in de verbreding en versterking van het netwerk. Ze verbinden betrokken partijen binnen de sociale basis met elkaar, maar kunnen ook de verbinding leggen met zwaardere vormen van zorg en ondersteuning (bijv. preventieve en specialistische (jeugd)zorg).

Momenteel zijn in Diemen al een kwartiermaker sportakkoord/sportparkmanager (gefinancierd uit het Sportakkoord), een gezondheidsmakelaar (gefinancierd uit het Preventieakkoord) en een consulent eenzaamheid en verbinding (gefinancierd uit de regeling Een tegen eenzaamheid) actief. Dit betreft nu nog losse, incidentele opdrachten. Komend jaar wordt gestart met een pilot 'verbidingsfunctionarissen'. De

verbijdingsfunctionarissen leveren een belangrijke bijdrage aan de implementatie van de leidende principes van GALA in het lopende beleid.

Integraal werken als onderdeel van de (doorlopende) borging van de nota sociaal domein

Integraal werken gaat niet vanzelf. Het moet worden gefaciliteerd en er is een vorm van coördinatie nodig. Diemen gaat een procesregisseur integraal werken aanstellen, die de voortgang van het integraal werken bewaakt. Deze procesregisseur is ook betrokken bij de pilot met de verbijdingsfunctionarissen en het herinrichten van de wijze van monitoren in het sociaal domein, zodat deze pijlers goed verbonden blijven. Voor de uitvoering van het GALA-akkoord houdt de procesregisseur zicht op de implementatie van de leidende principes (zie 4.2). Hij of zij zorgt, samen met de betrokken projectleiders en uitvoerders, dat de programma's zich in de juiste richting ontwikkelen, dat de doelen worden behaald en dat de juiste verbijdingen worden gelegd. Hij of zij ziet bovendien toe op de samenhang tussen de verschillende programma's.

Om te kunnen bepalen of deze werkwijze het beoogde effect heeft, is het van belang om goed te monitoren. Met de verlenging van de integrale beleidsnota wordt er gewerkt aan een nieuwe wijze van monitoren in het sociaal domein, waarin meer ruimte is voor kwalitatieve manieren van meten. Deze nieuwe manier van monitoren is in ontwikkeling en wordt op een later moment aan het college voorgelegd. Door de leidende principes hierin op te nemen wordt ook hierin verbijding gelegd met GALA.

4.2 Opgave 2: De leidende principes van het GALA-akkoord implementeren in lopende en nieuwe programma's en projecten in het sociaal domein

De tweede opgave heeft te maken met de vertaalslag van deze integrale werkwijze naar de inhoud van de lopende en nieuwe programma's en projecten. In Diemen is er al veel aanbod op gezondheidspreventie en ligt er voor de meeste thema's dus een basis. Door in de doorontwikkeling van deze projecten en programma's aan de hand van de leidende principes van het GALA steeds voor integraliteit te kiezen wordt binnen deze programma's de buurtaanpak versterkt, wordt meer rekening gehouden met het perspectief van de doelgroep en verbetert de verbijding tussen beleid en sociale basis. Hoe dit er inhoudelijk precies uitziet verschilt per programma en hangt ook af van de uitgangssituatie en de mogelijkheden van het onderwerp. In het bijgevoegde programma overzicht proberen we een eerste aanzet te geven, maar de specifieke uitwerking van de implementatie van de leidende principes in de programma's moet in de praktijk met de betrokken beleidsadviseurs/projectleiders, organisaties en bewoners vorm krijgen. De procesregisseur integraal werken speelt een belangrijke rol in de vormgeving van deze processen en het bewaken van de voortgang.

4.3 Opgave 3: De uitwerking van een aantal inhoudelijke thema's die extra aandacht behoeven

De derde opgave gaat over de uitwerking van een aantal inhoudelijke onderwerpen die in Diemen nog onvoldoende op de kaart staan en waar een plan voor moet worden gemaakt. Bijvoorbeeld omdat uit de data of de gesprekken met professionals naar voren komt dat er een vraag ligt, omdat er bestuurlijke druk

op een onderwerp zit of eenvoudigweg omdat het onderwerp prominent in het GALA-akkoord aan bod komt. We reserveren GALA-middelen om op die onderwerpen extra aanbod te ontwikkelen of inzet te realiseren. Dit plan van aanpak bevat geen uitgewerkte plannen op deze onderwerpen. We willen deze plannen namelijk samen met de mensen om wie het gaat maken, en daarvoor is meer tijd nodig.

Voor een aantal thema's is (naast de doorontwikkeling aan de hand van de leidende principes) nog extra inzet nodig, omdat er sprake is van urgentie, onvoldoende aanbod of witte vlekken. Het betreft de thema's:

1. *Mentale gezondheid van jongeren en volwassenen*

Voor het thema mentale gezondheid zijn de actuele trends verontrustend, zowel op landelijk als regionaal niveau. Het is ook een onderwerp waar in Diemen veel bestuurlijke aandacht voor is. Dit heeft geleid tot een uitbreiding van het aanbod, met name voor jongeren, maar er is behoefte aan een extra voorziening voor de internationale studentencampus in de wijk Holland Park. Uit verschillende hoeken (huisartsen, Arkin, gezondheidsmakelaar) komt het signaal dat de mentale gezondheid van deze groep zwaar onder druk staat en dat er onvoldoende aanbod is als het gaat om laagdrempelige hulp en georganiseerde ontmoeting. Hiervoor reserveren we GALA-middelen. De komende maanden wordt uitgezocht wat er precies speelt en welke behoeften er liggen, zodat een plan kan worden opgesteld. Bij dit proces en bij de ontwikkeling van een eventuele voorziening worden maatschappelijke partners en studenten van de campus betrokken.

2. *Vitaal ouder worden/valpreventie*

Het huidige valpreventie-aanbod in Diemen is minimaal en wordt beperkt gebruikt. We gaan uitzoeken hoe dit komt, wat er kan worden verbeterd en op welke manier het aanbod kan worden aangepast. We verbreden dit thema naar vitaal ouder worden, want de bredere vraag is die naar de behoeften op het gebied van gezondheidsondersteuning van de Diemense oudere die steeds langer thuis blijft wonen. Het gaat dan ook om aanbod op het gebied van bewegen, ontmoeten, stimuleren van veerkracht en de inrichting van de fysieke leefomgeving. Dit bredere aanbod voor ouderen is voor Diemen nog niet goed in beeld. Er is een werkgroep Vitaal ouder worden opgezet, waarin Diemense ketenpartners en belangenorganisaties zitting hebben. Deze groep gaat uitwerken hoe het huidige aanbod eruit ziet, welke onderwerpen en aanbod gemist worden, welke ouderen al dan niet bereikt worden en wat eventuele drempels zijn voor deelname.

3. *Gezonde leefomgeving*

In de Diemense Omgevingsvisie is gezondheid meegenomen, maar dit is nog niet uitgewerkt. Er is op dit moment bijvoorbeeld nog geen gedeeld afwegingskader voor het meenemen van gezondheid in de inrichting van de bestaande en nieuwe leefomgeving. De komende periode gaan beleidsadviseurs uit het sociale en het fysieke domein onderzoeken wat er nodig is om hier handen en voeten aan te geven. Hierbij maken we, voor zover relevant en toepasbaar in Diemen, gebruik van expertise van kennisinstellingen en andere gemeenten die al verder zijn met dit onderwerp. Zo is er bijvoorbeeld contact met de gemeente Amsterdam (R&D; GGD) die bereid zijn mee te denken en kennis te delen.

4. *Versterken sociale basis*

De druk op de sociale basis zal de komende jaren fors toenemen door landelijke en regionale ontwikkelingen als de dubbele vergrijzing, afschaling van de GGZ en tekorten in de zorg. Daarbij komt dat de bestaanszekerheid onder druk staat en dat het steeds moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden. Het GALA-akkoord draait grotendeels om het organiseren van gezondheidspreventie in de sociale basis. De huidige Diemense sociale basis krijgt op dit moment vorm via subsidierelaties met maatschappelijke partners. Er ligt echter geen overkoepelend kader, waarmee gestuurd kan worden op de inrichting en uitvoering van het aanbod. Ook de verbinding tussen formeel en informeel aanbod en vragen naar bereik en toegang verdienen aandacht. De komende tijd willen we een strategische visie op de sociale basis en op de ontwikkeling van de maatschappelijke voorzieningen vormgeven.

Voor de laatste twee thema's, leefomgeving en sociale basis, geldt dat dit dermate belangrijke bouwstenen zijn voor het integraal werken en het uitvoering kunnen geven aan de ambities van het GALA, dat we hier moeten investeren in het versterken en toekomstbestendig maken van de basis die er ligt. De fysieke omgeving en de voorzieningen in de sociale basis vormen de infrastructuur voor het uitvoeren van de programma's op de overige onderwerpen en komen dus overal terug. Daarom reserveren we ook GALA-middelen om hier inzet op te kunnen doen.

5. Voortgang

Van de nota sociaal domein, waar dit plan van aanpak GALA een uitvoeringsplan bij is, wordt de algemene voortgang gerapporteerd aan de raad. De onderwerpen uit dit plan van aanpak gaan mee in die algehele rapportage. Hoe deze rapportage er precies uit komt te zien wordt in het kader van de borging van de nota nog uitgewerkt, maar er zal in ieder geval sprake zijn van een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve informatie, waarbij de nadruk komt te liggen op het vertellen.

Voor de uitvoering van het GALA-akkoord monitoren we vooral op het proces. Gezondheidspreventie is een kwestie van een lange adem: het duurt een generatie voordat je effect ziet van het beleid. De brede SPUK-regeling waarbij we dit plan van aanpak opstellen loopt echter maar tot 2026. We werken aan het verkleinen van gezondheidsverschillen doordat we de leidende principes van het GALA implementeren in de programma's en de projecten. Daarom houden we bij of en op welke manier we voortgang boeken op het werken volgens die leidende principes. Hierbij betrekken we natuurlijk ook onze partners en de mensen over wie het gaat. Dit leidt tot een cyclisch proces van monitoring en evaluatie, waarbij per programma aan het begin van het jaar doelen worden gesteld en aan het eind van het jaar gekeken wordt of we op de goede weg zijn, wat effectief is geweest en waarop bijgestuurd moet worden.

Per leidend principe worden vragen geformuleerd, die richting geven aan dit proces. De specifieke uitwerking wordt meegenomen in de ontwikkeling van de monitoring van de nota; onderstaand schema is bedoeld als voorbeeld:

Leidend principe	Onderwerp	Voorbeeldvragen
<i>We durven scherpe beleidskeuzes te maken en investeren ongelijk voor gelijke kansen op een goede gezondheid.</i>	<i>Bereik</i> <i>Doen we de juiste dingen op de juiste plekken en voor de juiste mensen?</i>	• Weten we welke doelgroepen en/of buurten kwetsbaar zijn of de grootste gezondheidsachterstanden hebben? • Bereiken we deze groepen / buurten? • Wat zijn de drempels voor doelgroepen om te participeren? • Moeten we acties inzetten om een specifieke groep te bereiken of beter vindbaar te zijn? • ...

<i>We werken integraal en zoeken actief de verbinding op, zowel intern tussen beleidsterreinen als tussen gemeente en sociale basis.</i>	<i>Netwerk</i> <i>Met wie werken we samen en zijn er witte vlekken in de keten?</i>	• Wie zijn de ketenpartners nu? • Hoe wordt er samengewerkt? • Waar is nog verbreding/verdieping mogelijk? • ...
---	---	---

6. Synergie en samenhang

De synergie en samenhang tussen de hoofdthema's en de verschillende onderdelen komen tot stand door de integrale opzet van dit plan van aanpak. Samengevat:

<i>Beleidsmatig</i>	Het plan van aanpak GALA is, samen met het herijkte sportakkoord en de pilot met de verbindingsfunctionarissen, onderdeel gemaakt van de integrale nota sociaal domein, waardoor de koppeling is gelegd met kansrijke start voor de jeugd, gezondheid, sociale, maatschappelijke en economische participatie en een veilige leefomgeving voor iedereen. Deze nota wordt medio oktober door het college vastgesteld en heeft een looptijd tot en met 2026. De nieuwe sportnota is nog in de maak. Hierin wordt uiteraard de verbinding gelegd met het Sportakkoord II en met het plan van aanpak GALA. Door deze verbinding worden sport en bewegen nog sterker verbonden aan het sociaal domein.
<i>Inhoudelijk</i>	De leidende principes van het GALA vormen een rode draad binnen dit plan van aanpak. Door deze te implementeren in alle (bestaande en nieuwe) programma's en projecten, en daar continu op bij te sturen, zorgen we dat alles wat we doen bijdraagt aan het verkleinen van gezondheidsverschillen in Diemen. Deze leidende principes zorgen tevens voor synergie tussen de verschillende programma's en projecten binnen het sociaal domein en sport.
<i>Procesmatig</i>	Procesmatig wordt gewerkt aan een infrastructuur die het integraal werken vereenvoudigt. We werken met de inzet van verbindingsfunctionarissen die de verbinding tussen beleid en de bewoners en organisaties versterken en stellen een procesregisseur integraal werken aan die de voortgang bewaakt en verbindingen legt. In de monitoring kennen we een grotere rol toe aan kwalitatieve data en 'vertellen'. We betrekken de mensen om wie het gaat bij de ontwikkeling van uitvoer van programma's, en werken regionaal samen waar dat een meerwaarde heeft. Dit alles draagt bij aan de synergie en de samenhang.

In de tabel verbinding onderdelen Brede SPUK en doelen GALA en sportakkoord II is inzichtelijk gemaakt aan welke specifieke doelen van het GALA of het Hoofdlijnen Sportakkoord II de verschillende onderdelen een bijdrage leveren.

	1. Lokaal sportakkoord	2. Brede Regeling Combinatiefuncties	3. Terugdringen gezondheidsachterstanden	4. Kansrijke Start	5. Mentale gezondheid	6. Aanpak overgewicht en obesitas	7. Valpreventie	8. Leefomgeving	9. OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	10. Versterken sociale basis	11. Mantelzorg	12. Eén tegen Eenzaamheid	13. Welzijn op recept	14. Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie
Doelen Gezond en Actief Leven Akkoord															
Terugdringen gezondheidsachterstanden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Een gezonde leefstijl	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vitaal ouder worden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Domeinoverstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Doelen Hoofdlijnen Sportakkoord II															
Inclusie en diversiteit in de sport vergroten	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sociaal veilige sport creëren	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vitale sportaanbieders: vergroten van de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van het sportaanbod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vaardig in bewegen: een leven lang sporten en bewegen voor ieder kind en iedere jongere	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ruimte voor sport en bewegen: een toekomstbestendige sportinfrastructuur	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Maatschappelijke waarde van topsport optimaliseren	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Doelen addendum BRC															
Meer kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur (ook kwetsbare groepen en mensen die achterblijven in sport-, beweeg- en cultuurdeelname)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sterke aanbieders in sport, bewegen en cultuur waarbij kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid geregeld is	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Een sterke verbinding tussen sport, bewegen en cultuur met andere domeinen en programma's (onderwijs, gezondheid, zorg, welzijn en sociale zaken/armoede & schulden)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

7. Overzicht bijlagen

Als bijlage bij dit plan van aanpak is het programma-overzicht GALA opgenomen. In dit programma-overzicht wordt per GALA-thema inzichtelijk gemaakt wat er op dit moment al is, waar de komende drie jaar naar toe gewerkt wordt en met wie wordt samengewerkt.

Daarnaast wordt in dit plan verwezen naar relevante beleidsstukken en uitvoeringsplannen. Deze stukken zijn als bijlage toegevoegd. Het betreft:

- Integrale beleidsnota 'Samen Diemen. Beleidsplan sociaal domein 2020 – 2023
- Coalitieakkoord 2022 – 2026 'Diemen met elkaar en voor elkaar'
- Lokaal preventieakkoord gemeente Diemen
- Lokaal sportakkoord gemeente Diemen
- Herijkt sportakkoord gemeente Diemen (volgens Hoofdlijnen Sportakkoord II)